

HET TEKEN VAN HET KIND

9

"En dit zal voor u een teken zijn:
gij zult een pasgeboren kindje vinden,
het is in doeken gewikkeld,
het ligt in een kribbe".

Kerstevangelie

Het wordt ieder jaar duidelijker, dat Kerstmis ons meest kritische feest is. In plaats van een feest van welbehagen wordt het steeds wijder een dag van onbehagen. Waarom? - Dat is de vraag die we vandaag niet uit de weg mogen gaan. Waarom zit Kerstmis ons niet lekker?

Ik dacht: om twee redenen. En die twee redenen kunnen alleen maar worden toegelicht vanuit de haast onmenselijke boodschap, die ik u ondanks alles vandaag te verkondigen heb: Heden is u een redder geboren. Die boodschap draait om twee woorden, en elk van die woorden is een reden waarom Kerstmis t ons zo moeilijk maakt.

Het eerste woord is: HEDEN. Heden is u een redder geboren. Heden, dat wil zeggen: nu. Op dit eigenste moment. De geboorte van het Kind van Bethlehem is méér dan alleen maar een historisch gebeuren, iets van lang geleden. Het was de aanvang van een mensenleven, dat maar één bedoeling had: op te willen houden, weg te willen wezen om te kunnen wijzen naar God. De oude, reddende God van Israël wordt zichtbaar in dit Kind. Dit Kind wordt Zijn gestalte, Zijn fysionomie, Zijn zoon. En daarom: vanaf het ogenblik dat de engelen het zingen is God aan te wijzen met vingers, met minuten, uren en jaren. Hij is hier en nu.

Want de boodschap is: dat dit "heden" niet meer ophoudt. In dit Kind is God hier en nu, op deze plaats en in onze jaartelling, God-met-ons tot aan het einde der dagen. Waar dan? Want je ziet alleen maar puinhopen, verwoeste huizen, hongerende kinderen, verslagen mensen, en hypocrisie. Inderdaad. Maar je ziet ook iets anders. Je moet ervoor turen, je ogen dichtknijpen, maar je kunt iets zien. Een kerstschip naar Biafra, niet helemaal vol en maar voor de helft betaald, maar het vaart. Je ziet een protestdemonstratie, pamfletten, onrustige mensen, juist vandaag. Je ziet, ondanks alles, dat 4-uur-niet-schieten. Op zich stelt het allemaal heel weinig voor. Maar het gaat ook niet om wat er bereikt wordt, maar om wat er verlangd wordt. Het verlangen, diep in ons, - dat is de werkelijke geschiedenis, de werkelijke realiteit. Het zijn allemaal gebaren, stuntelig, pover, primitief, eigenlijk wat beschamend, maar ze willen iets zeggen: dat er toch mensen zijn die verlangen, die 't niet nemen, die één nacht slapeloos willen zijn omdat ze niet kunnen slapen van verlangen.

Welnu, zingen vandaag de engelen, daar is uw God. Dat is God, hier en nu. De voortdurende menswording Gods in ons. Hij is in het protest, in het verweer, in dat hulpeloze gebaar, in dat schip naar Biafra. Hier is uw God, hier en nu. In mensen die ergens naar verlangen, ergens iets verwachten en daarom maar te hoop lopen, elke Kerstmis weer, om het voor elkaar waar te maken, om zich aan elkaar vast te klampen, om het elkaar te bezweren, in Gods naam, ondanks alles en alles: dat ongelofelijke, verre woordje "vrede", het is er in onze diepste dromen, juist vandaag. En die droom - zeggen de engelen -, dat is Hem. De God-met-ons. Die God die ons wakker houdt, die ons misschien vandaag onze ergernis doet verbijten, maar die diep in ons hart knaagt aan onze hardheid en onze agressie. Hier is uw God. In ons verlangen. "God is groter dan ons hart", heeft Sint Jan geschreven (I Joh.3,20). Hoe waar is dat! Hij breekt eruit, uit dat hart van ons, elk jaar, vandaag. En dat doet pijn. Hij

klinkt ons aan elkaar als schakels van een ketting. Niemand van ons kan de ander missen, en dat weten wij vandaag maar al te goed. Dat is het heden van God.

Maar er is nog een tweede woord en een tweede reden. De engelen zingen ook: "is GEBOREN". Hoe ongeloofelijk het ook klinkt, dit betekent dat God ons kind werd. Het kind is het teken van Zijn komst. Tweemaal wordt het gezegd, opdat niemand dit teken mag voorbijzien: een pasgeboren mensenkind, gewikkeld in doeken. Wij zien God vandaag voor ons in de gestalte van een pasgeboren kind. Hoe lastig te geloven is dat! Net als de herders moeten wij de enorme boog overbruggen, de tocht maken van de openbaring van de levende God naar de aardse werkelijkheid van dit kind, gewikkeld in doeken. We moeten vandaag van de Sinaï naar Bethlehem, en dat is de verste reis die ooit mensen hebben moeten maken. De reis naar het kind.

En dat is de kern van alles: het kind is het teken. Het kind is onze redder, wordt er gezegd. Je vraagt je af: hoe kan een kind de wereld redden? Ik dacht dat kinderen de enigen zijn die dat kunnen en het ook doen. Aan het kind kan niemand voorbij. Als zij honger hebben, is dat erger, een vreselijker teken dan wat ook. Het kind opent ons de ogen. Het is zo authentiek mens, dat je er jezelf in terugkent, jezelf - maar dan ontdaan van alles wat je om je diepste kern aan facades hebt opgebouwd. Het kind brengt je terug naar je eigenste wezen. Het neemt je bij je hand naar wat je eigenlijk bent en ook wilt zijn: kwetsbaar, weerloos, zonder aanzien, zonder grote woorden, en vooral: zonder wapens. Het wezen dat we diep in ons begraven hebben achter allerlei angsten, vooroordelen en agressie. Kerstmis is de onttakeling van de mens, onze ont-hulling aan elkaar van wat we eigenlijk zijn en willen. Het démasqué van ons werkelijke bestaan.

En precies daarom is Kerstmis ons lastigste feest. Het voert je terug naar je oorsprong, naar je wieg. Het brengt je terug tot jezelf. En dat is de diepste reden waarom het ons niet lekker zit vandaag. Je zou eigenlijk terug willen, en je kunt niet. Nooit in het jaar voel je je zo in je onmacht gevangen als op deze dag. Je bent deze mens, met die veel te harde handen en ogen, met die veel te scherpe woorden en die veel te dikke huid. En je zou zo graag anders willen. Het kind houdt ons wakker vandaag. Het kind in ons. Dat kind daar, in doeken gewikkeld, het grote teken. Een kind om God tegen te zeggen.

Is er nog een kans voor ons? Jazeker. Want precies dat kind is ons houvast. Daarom zijn we hier, om ons allemaal samen aan hem vast te grijpen, onze onmacht en ons verlangen te belijden, en God te bezweren dat Hij dit kind niet voor niets ter wereld heeft gebracht. "Waarom Hij wel, en wij niet? Doe aan ons wat Gij aan Hem gedaan hebt".

Dat kind in de doeken, hier en nu, is onze garantie. De garantie dat we 't toch wel willen, allemaal: weg van alle hardheid, van alle agressie en van alle wapens. De garantie ook, dat het zal gebeuren. Zo zeer neemt God zijn beloften ernstig. De zwaarden zullen worden omgesmeed tot ploegijzers, de lansen tot sikkels. Het kind dat wij zijn, zal uit de doeken komen, omdat dit kind het gedaan heeft en alle kwaad heeft meegenomen. Als er één boodschap is die Kerstmis ons heeft te brengen, dan is het deze: God kan niet meer terug. Hij heeft zich in dit kind in doeken laten wikkelen; geen mens kan Hem meer losmaken. Het kind blijft, midden onder ons. God zal ons redden, is zijn naam. Zo lang wij dat kind blijven herkennen, zo lang blijft het Kerstmis. Een gevechtspauze voor nu, ja voor altijd, tot in eeuwigheid.